TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2007 m. rugsėjo 13 d. *

Sujungtose bylose C-439/05 P ir C-454/05 P

dėl 2005 m. gruodžio 7 ir 16 d. pagal Teisingumo Teismo statuto 56 straipsnį pateiktų dviejų apeliacinių skundų

Land Oberösterreich, atstovaujama G. Hörmanseder, padedamo advokato F. Mittendorfer,

Austrijos Respublika, atstovaujama H. Dossi ir A. Hable, nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

apeliantės,

dalyvaujant kitai proceso šaliai:

Europos Bendrijų Komisijai, atstovaujamai U. Wölker ir M. Patakia, nurodžiusiai adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovei pirmojoje instancijoje,

* Proceso kalba: vokiečių.

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai J. Klučka (pranešėjas), J. N. Cunha Rodrigues, U. Lõhmus ir A. Ó Caoimh,

generalinė advokatė E. Sharpston,
posėdžio sekretorius B. Fülöp, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2007 m. gegužės 15 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2007 m. gegužės 15 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Aukštutinės Austrijos žemė (*Land Oberösterreich*) ir Austrijos Respublika savo apeliaciniuose skunduose prašo panaikinti 2005 m. spalio 5 d. Europos Bendrijų pirmosios instancijos teismo sprendimą *Land Oberösterreich ir Austrija prieš Komisiją* (T-366/03 ir T-235/04, Rink. p. II-4005; toliau – skundžiamas sprendimas), kuriuo jis atmetė ieškinį dėl 2003 m. rugsėjo 2 d. Komisijos sprendimo 2003/653/EB

dėl nacionalinių nuostatų, draudžiančių naudoti genetiškai modifikuotus organizmus Aukštutinėje Austrijoje, pagal EB sutarties 95 straipsnio 5 dalį (OL L 230, p. 34; toliau – ginčijamas sprendimas) panaikinimo.

Teisinis pagrindas

2 Amsterdamo sutartis, įsigaliojusi 1999 m. gegužės 1 d., iš esmės pakeitė EB sutarties 100a straipsnį, kuris tapo EB 95 straipsniu. EB 95 straipsnio 4–6 dalys nustato:

„4. Jei Tarybai arba Komisijai nustačius kurią nors suderinimo priemonę valstybė narė mano, kad 30 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga susijusiais svarbiais sumetimais reikia išlaikyti nacionalines nuostatas, apie tas nuostatas ir jų išlaikymo motyvus ji praneša Komisijai.

5. Be to, nepažeidžiant 4 dalies, jei Tarybai arba Komisijai nustačius kurią nors suderinimo priemonę valstybė narė mano, kad dėl jos iškyla būdingų problemų ir todėl jai reikia priimti naujais moksliniais įrodymais pagrįstas nacionalines nuostatas, reglamentuojančias aplinkos ar darbo aplinkos apsaugą, apie numatytas nuostatas ir jų priėmimo motyvus ji praneša Komisijai.

6. Komisija per šešis mėnesius nuo 4 ir 5 dalyse nurodytų pranešimų patvirtina arba atmeta aptartąsias nacionalines nuostatas, patikrinusi, ar jos nėra savavališkos

diskriminacijos priemonė arba paslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas ir ar jos netrukdo veikti vidaus rinkai.

Komisijai per šį terminą nepriėmus sprendimo, 4 ir 5 dalyse nurodytos nacionalinės nuostatos laikomos patvirtintomis.

Kai klausimas sudėtingas ir nėra pavojaus žmonių sveikatai, Komisija gali atitinkamai valstybei narei pranešti, kad šioje dalyje nurodytas terminas gali būti pratęstas dar vienam iki šešių mėnesių trunkančiam laikotarpiui."

3 2001 m. kovo 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/18/EB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/220/EEB (OL L 106, p. 1) buvo priimta remiantis EB 95 straipsniu. Remiantis šios direktyvos 1 straipsniu, jos tikslas – derinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus bei apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką tada, kai, pirma, bet kokiais tikslais, išskyrus pateikimo į rinką Bendrijos teritorijoje, į aplinką apgalvotai išleidžiami genetiškai modifikuoti organizmai (toliau — GMO), ir, antra, kai Bendrijoje į rinką pateikiami GMO kaip atskiri produktai ar esantys kituose produktuose.

4 Ši direktyva nustato pranešimų ir leidimų, prieš kurių atitinkamai pateikimą ir suteikimą pagal direktyvos 4 straipsnio 3 dalį kiekvienu atveju turi būti įvertintas galimas neigiamas poveikis žmonių sveikatai ir aplinkai, kurį gali tiesiogiai ar netiesiogiai sukelti genų perkėlimas iš GMO į kitus organizmus, sistemą.

5 Leidimai, duoti GMO kaip atskirų produktų ar esančių kituose produktuose pateikimui į rinką pagal 1990 m. balandžio 23 d. Tarybos direktyvą 90/220/EEB dėl genetiškai modifikuotų organizmų apgalvoto išleidimo į aplinką (OL L 117, p. 15) iki 2002 m. spalio 17 d., gali būti atnaujinami iki 2006 m. spalio 17 d., taikant supaprastintą tvarką, numatytą Direktyvos 2001/18 17 straipsnio 2–9 dalyse.

Ginčo aplinkybės

6 2003 m. kovo 13 d. Austrijos Respublika pranešė Komisijai apie 2002 m. Aukštutinės Austrijos genų inžinerijos uždraudimo įstatymo (*Oberösterreichisches Gentechnik-Verbotsgesetz;* toliau – priemonė, apie kurią buvo pranešta) projektą. Šiuo projektu siekiama uždrausti auginti sėklas ir augalus, sudarytus iš GMO arba jų turinčius, bei veisti ir išleisti į aplinką transgenetinius gyvūnus medžioklės arba žvejybos tikslais. Pranešimu buvo siekiama EB 95 straipsnio 5 dalies pagrindu gauti leidimą nukrypti nuo Direktyvos 2001/18 nuostatų. Pranešimas buvo grindžiamas ataskaita „Žemės ūkio regionai be GMO: metmenų ir įgyvendinimo priemonių koncepcija bei analizė“ („GVO freie Bewirtschaftungsgebiete: Konzeption und Analyse von Szenarien und Umsetzungsschritten“), kurią parengė W. Müller (toliau – W. Müller ataskaita).

7 Europos maisto saugos tarnyba (toliau – EMST), Komisijos prašymu išanalizavusi Austrijos Respublikos nurodytų mokslo duomenų įrodomosios galios klausimą, 2003 m. liepos 4 d. priėmė nuomonę (toliau – EMST nuomonė), kurioje iš esmės padarė išvadą, kad šiuose duomenyse nėra jokių naujų mokslo įrodymų, galinčių pateisinti GMO uždraudimą Aukštutinėje Austrijoje.

8 Tokiomis aplinkybėmis Komisija priėmė ginčijamą sprendimą. Jame nurodoma, kad Austrijos Respublika nei pateikė naujų mokslo įrodymų, nei įrodė, jog Aukštutinei

Austrijai yra būdinga problema, kilusi tik po Direktyvos 2001/18 priėmimo ir dėl kurios reikia imtis priemonės, apie kurią buvo pranešta. Kadangi nebuvo įvykdytos EB 95 straipsnio 5 dalyje numatytos sąlygos, Komisija atmetė Austrijos Respublikos prašymą dėl leidimo nukrypti.

Procesas Pirmosios instancijos teisme ir skundžiamas sprendimas

9 Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai 2003 m. lapkričio 3 d. pateiktu pareiškimu Aukštutinė Austrija pareiškė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo. Šis ieškinys įregistruotas numeriu T-366/03.

10 Pirmosios instancijos teismo kanceliarijai 2000 m. lapkričio 13 d. pateiktu pareiškimu Austrija Respublika taip pat pareiškė ieškinį dėl ginčijamo sprendimo panaikinimo. Šis ieškinys įregistruotas numeriu C-492/03.

11 2004 m. birželio 8 d. Teisingumo Teismo nutartimi byla C-492/03 perduota Pirmosios instancijos teismui. Ši byla įregistruota numeriu T-235/04.

12 2005 m. vasario 22 d. Pirmosios instancijos teismo ketvirtosios kolegijos pirmininko nutartimi, remiantis Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamento 50 straipsniu, išklausius šalis, bylos T-366/03 ir T-235/04 sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas galutinis sprendimas.

13 Pirmosios instancijos teismas skundžiamu sprendimu pirmiausia pripažino Aukštutinės Austrijos pareikštą ieškinį priimtinu. Jis nusprendė, kad ši žemė yra konkrečiai susijusi su ginčijamu sprendimu, nes jis turi įtakos ne tik teisės aktui, kurio leidėja yra Aukštutinė Austrija, bet ir sudaro jai kliūtis vykdyti Austrijos konstitucinių nuostatų suteiktus įgaliojimus savo nuožiūra. Pirmosios instancijos teismas taip pat nusprendė, kad Aukštutinė Austrija yra tiesiogiai susijusi su šiuo sprendimu, nes nors jis buvo adresuotas Austrijos Respublikai, ši valstybė narė neturėjo jokios diskrecijos vertinti, perduodama jį minėtai žemei.

14 Antra, Pirmosios instancijos teismas atmetė keturis ieškovių pateiktus pagrindus taip, kaip išdėstyta toliau.

15 Dėl pirmojo ieškinio pagrindo, susijusio su rungimosi principo pažeidimu, Pirmosios instancijos teismas konstatavo, *inter alia*, kad Teisingumo Teismo samprotavimai, išdėstyti 2003 m. kovo 20 d. Sprendime *Danija prieš Komisiją* (C-3/00, Rink. p. I-2643), pagrindžiantys šio principo netaikymą EB 95 straipsnio 4 dalyje nurodytoje procedūroje, gali būti taikomi to paties straipsnio 5 dalyje numatytos procedūros atžvilgiu. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad pastaroji procedūra taip pat pradedama valstybės narės prašymu, kuriuo siekiama patvirtinti nacionalines nuostatas, nukrypstančias nuo Bendrijos mastu priimtos derinimo priemonės. Jis taip pat pridūrė, kad abi EB 95 straipsnio 4 ir 5 dalyje numatytas procedūras pradeda pranešimą pateikianti valstybė narė, kuri gali laisvai išreikšti savo nuomonę dėl prašomo priimti sprendimo, ir kad pranešimą pateikusios valstybės narės bei tinkamo vidaus rinkos veikimo interesais abi procedūros turi būti greitai užbaigtos.

16 Skundžiamo sprendimo 41–44 punktuose Pirmosios instancijos teismas konstatavo:

„41 Atvirkščiai nei teigia ieškovės, tai, kad procedūra pagal EB 95 straipsnio 5 dalį yra susijusi su nacionalinių priemonių projektais, neleidžia atskirti šios

procedūros nuo numatytosios šios straipsnio 4 dalyje tuo požiūriu, kad joje taikomas rungimosi principas. Šiuo atžvilgiu ieškovės negali pagrįstai remtis faktu, kad skubos reikalavimas nagrinėjant dar neįsigaliojusią nacionalinę priemonę yra reikšmingesne toks svarbus, nes Komisija, siekdama užtikinti procedūrą, kurioje taikomas rungimosi principas, gali lengvai pratęsti EB 95 straipsnio 6 dalyje nurodytą šešių mėnesių terminą.

42 Visų pirma šis argumentas nesuderinamas su EB 95 straipsnio 6 dalies tekstu. Pirma, jis vienodai taikomas prašymams dėl leidimo nukrypti dėl galiojančių nacionalinių priemonių, nurodytų EB 95 straipsnio 4 dalyje, ir prašymams dėl priemonių projektų, kuriems taikoma EB 95 straipsnio 5 dalis. Antra, Komisija gali tik tuomet pasinaudoti teise pratęsti šešių mėnesių terminą sprendimui priimti, numatyta EB 95 straipsnio 6 dalies trečiojoje pastraipoje, kai to reikalauja pateikto klausimo sudėtingumas ir nėra pavojaus žmonių sveikatai. Taigi aišku, kad EB 95 straipsnio 6 dalies trečioji pastraipa neleidžia Komisijai pratęsti šešių mėnesių termino sprendimui priimti dėl vienintelio tikslo – išklausyti valstybę narę, kuri jai pateikė prašymą dėl leidimo nukrypti pagal EB 95 straipsnio 5 dalį.

43 Antra, ieškovių argumentas nesuderinamas su EB 95 straipsnio 5 dalies struktūra. Aplinkybė, jog ši nuostata yra susijusi su dar neįsigaliojusia nacionaline priemone, nesumažina intereso, kad Komisija greitai priimtų sprendimą dėl pateikto prašymo dėl leidimo nukrypti. Iš tikrųjų greitas šios procedūros užbaigimas išreiškė Sutarties (EB) autorių valią, siekiant apsaugoti prašymą pateikusios valstybės narės interesą priimti taikomus teisės aktus bei užtikrinti tinkamą vidaus rinkos veikimą.

44 Galiausiai reikia pabrėžti, kad, siekiant nepakenkti Bendrijos teisės privalomam pobūdžiui ir vienodam taikymui, abiejų EB 95 straipsnio 4 ir 5 dalyse numatytų procedūrų tikslas yra užtikrinti, jog nė viena valstybė narė netaiko nacionalinės

teisės akto, nukrypstančio nuo suderintų nuostatų, prieš tai negavusi Komisijos patvirtinimo. Laikantis šio požiūrio, tvarka, taikytina nacionalinėms priemonėms, apie kurias pranešta pagal EB 95 straipsnio 4 dalį, smarkiai nesiskiria nuo tvarkos, kuri taikoma nacionalinių priemonių projektams, apie kuriuos pranešta pagal EB 95 straipsnio 5 dalį. Iš tikrųjų abiejų procedūrų atvejais minėtos priemonės netaikomos, kol Komisija priima sprendimą dėl leidimo nukrypti suteikimo. EB 95 straipsnio 5 dalies atžvilgiu ši situacija kyla iš minėtų priemonių projektų pobūdžio. Kalbant apie EB 95 straipsnio 4 dalį, pažymėtina, kad ji atsiranda dėl joje nustatytos procedūros dalyko. Iš tiesų Teisingumo Teismas yra priminęs, kad priemonės dėl su vidaus rinka susijusių įstatymų ir kitų teisės aktų suderinimu būtų neveiksmingos, jei valstybės narės išlaikytų teisę vienašališkai taikyti nuo jų nukrypstantį nacionalinės teisės aktą. Todėl valstybė narė turi teisę taikyti nacionalinius teisės aktus, apie kuriuos pranešė pagal EB 95 straipsnio 4 dalį, tik gavusi Komisijos sprendimą dėl patvirtinimo (pagal analogiją dėl procedūros pagal EB sutarties 100a straipsnio 4 dalį žr. 1994 m. gegužės 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-41/93, Rink. p. I-1829, 29 ir 30 punktus bei 1999 m. birželio 1 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Kortas*, C-319/97, Rink. p. I-3143, 28 punktą).“

17 Dėl antrojo ieškinio pagrindo, susijusio su pareigos motyvuoti pažeidimu, Pirmosios instancijos teismas, be kita ko, konstatavo, kad Komisija pateikė detalių ir išsamių argumentų, leidžiančių ginčijamo sprendimo adresatui susipažinti su šio sprendimo faktiniais ir teisiniais motyvais, o Pirmosios instancijos teismui – įgyvendinti savo kontrolės funkciją.

18 Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 56 straipsnyje konstatavo:

„Iš tiesų Komisija, atmesdama Austrijos Respublikos prašymą, iš esmės remėsi trimis pagrindais. Pirmiausia ji konstatavo, kad ši valstybė narė neįrodė, jog priemonė, apie kurią buvo pranešta, pateisinama naujais mokslo įrodymais aplinkos apsaugos srityje

((ginčijamo) sprendimo 63–68 konstatuojamosios dalys). Be to, Komisija laikėsi nuomonės, kad priemonė, apie kurią buvo pranešta, nepateisinama jokia Austrijos Respublikai būdinga problema ((ginčijamo sprendimo) 70 ir 71 konstatuojamosios dalys). Galiausiai Komisija atmetė Austrijos institucijų argumentus, kuriais nacionalines priemones siekiama pateisinti atsargumo principu, nes, jos manymu, jie buvo pernelyg bendri ir nepakankamai pagrįsti ((ginčijamo) sprendimo 72 ir 73 konstatuojamosios dalys).“

19 Dėl trečiojo ieškinio pagrindo, susijusio su EB 95 straipsnio 5 dalies pažeidimu, Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 65–67 punktuose nusprendė:

„65 (Ginčijamame) sprendime Komisija atmetė Austrijos Respublikos argumentus, kuriais ji siekė įrodyti būdingos problemos egzistavimą EB 95 straipsnio 5 dalies prasme, motyvuodama, kad iš pranešimo aiškiai matyti, jog smulkūs ūkiai tikrai nėra Aukštutinės Austrijos ypatumas, o būdinga visų valstybių narių savybė. Komisija taip pat pritaikė EMST išvadas, pagal kurias, pirma, „pateikti mokslo įrodymai neturi naujų arba tik vietinės reikšmės duomenų apie jau egzistuojančių ar egzistuosiančių genetiškai modifikuotų kultūrų arba gyvūnų padarinius aplinkai ir žmonių sveikatai“ ir, antra, „nebuvo pateikta jokių įrodymų, kad šiam Austrijos regionui būdingos neįprastos ar savitos ekosistemos, dėl kurių reikia atlikti kitokį rizikos aplinkai vertinimą, negu jis atliekamas visos Austrijos arba kitų panašių Europos regionų atžvilgiu“ ((ginčijamo) sprendimo 70 ir 71 konstatuojamosios dalys).

66 Konstatuotina, kad ieškovės nepateikė įrodymų, kurie leistų suabejoti šio įvertinimo pagrįstumu dėl būdingos problemos egzistavimo, bet apsiribojo akcentuodamos, kad žemės ūkis yra smulkus, ir pabrėždamos ekologinio žemės ūkio svarbą Aukštutinėje Austrijoje.

67 Ieškovės pirmiausia nepateikė argumentų paneigti EMST išvadoms, pagal kurias Austrijos Respublika neįrodė, kad Aukštutinės Austrijos regionui būdingos neįprastos ar savitos ekosistemos, dėl kurių reikia atlikti kitokį rizikos aplinkai vertinimą, negu jis atliekamas visos Austrijos arba kitų panašių Europos regionų atžvilgiu. Kai per posėdį ieškovių buvo paprašyta pareikšti nuomonę dėl su GMO susijusios problemos dydžio Aukštutinėje Austrijoje, jos negalėjo nurodyti, ar tokių organizmų egzistavimas buvo nustatytas. Aukštutinė Austrija patikslino, kad priemonės, apie kurią buvo pranešta, nustatymas remiasi būgštavimu, jog paskelbus apie susitarimo, pagal kurį valstybės narės įsipareigojo laikinai nebeduoti leidimų dėl tokių organizmų, pasibaigimą, bus susiduriama su GMO egzistavimo problema. Tokie svarstymai dėl pernelyg bendro jų pobūdžio negali paneigti konkrečių įvertinimų (ginčijamame) sprendime."

20 Skundžiamo sprendimo 69 punkte Pirmosios instancijos teismas konstatavo:

„EB 95 straipsnio 5 dalyje įtvirtintos sąlygos yra kumuliacinės, todėl tam, kad prašymas dėl leidimo nukrypti būtų atmestas, pakanka neįvykdyti vienos iš jų <...>. Kadangi ieškovėms nepasisekė įrodyti, kad įvykdyta viena iš EB 95 straipsnio 5 dalyje įtvirtintų sąlygų, trečiasis ieškinio pagrindas atmestinas kaip nepagrįstas, nesant reikalo nagrinėti kitų skundų ir argumentų.

21 Dėl ketvirtojo ieškinio pagrindo, susijusio su atsargumo principo pažeidimu, Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad šis ieškinio pagrindas yra netinkamas, nes Komisijai buvo pateiktas prašymas pagal EB 95 straipsnio 5 dalį ir ji nusprendė, jog šio straipsnio taikymo sąlygos neįvykdytos. Pirmosios instancijos teismas, išnagrinėjęs trečiąjį ieškinio pagrindą, konstatavo, kad ginčijamas sprendimas nebuvo klaidingas, ir skundžiamo sprendimo 71 punkte nusprendė, kad Komisija galėjo tik atmesti jai pateiktą prašymą.

Dėl apeliacinių skundų

22 2006 m. birželio 29 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi du apeliaciniai skundai sujungti, kad būtų bendrai vykdoma žodinė proceso dalis ir priimtas galutinis sprendimas.

23 Aukštutinė Austrija ir Austrijos Respublika, grįsdamos savo apeliacinius skundus, iš esmės nurodo du pagrindus dėl panaikinimo, susijusius, pirma, su rungimosi principo nesilaikymu, ir, antra, su EB 95 straipsnio 5 dalies pažeidimu.

Dėl apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su rungimosi principo taikymo sritimi

Šalių argumentai

24 Apeliantės priekaištauja Pirmosios instancijos teismui, kad jis pritaikė minėtame sprendime *Danija prieš Komisiją* Teisingumo Teismo išdėstytus samprotavimus EB 95 straipsnio 4 dalies atžvilgiu, t. y. netaikė rungimosi principo, nors ši byla yra susijusi su šio straipsnio 5 dalimi. Yra skirtumas tarp nacionalinės nuostatos, dėl kurios prašoma leisti nukrypti pagal minėto straipsnio 4 dalį, nes ji jau galioja ir todėl bent potencialiai kenkia vidaus rinkai, ir tarp nacionalinės nuostatos, dėl kurios prašoma leisti nukrypti pagal to paties straipsnio 5 dalį, projekto.

25 Pirma, apeliantės pastebi, kad Pirmosios instancijos teismas skundžiamo sprendimo 44 punkte pateikia nuorodą į Teisingumo Teismo praktiką, susijusią su EB sutarties

100a straipsniu. Jos tvirtina, kad ši nuostata nedaro skirtumo tarp egzistuojančių nacionalinių nuostatų išlaikymo ir naujų nacionalinių nuostatų priėmimo, o šiuo metu toks skirtumas padarytas EB 95 straipsnio 4 ir 5 dalyse.

26 Antra, jos pabrėžia, kad EB 95 straipsnio 5 dalyje nurodyta situacija skiriasi nuo nurodytosios šio straipsnio 4 dalyje, nes nacionalinės priemonės projekto atveju geram vidaus rinkos veikimui nereikia jokios ypatingos skubos, mat Komisija, gali lengvai pratęsti EB 95 straipsnio 6 dalyje numatytą šešių mėnesių terminą ir užtikinti procedūrą, kurioje taikomas rungimosi principas.

27 Komisija atsako, jog Pirmosios instancijos teismas, pateikdamas nuorodą į skundžiamo spendimo 44 punkte nurodytą Teisingumo Teismo praktiką, remiasi tik šios teismo praktikos aspektu, susijusiu su EB 95 straipsnio 4 ir 5 dalimis, t. y. tuo, kad abiem šiose dalyse nurodytais atvejais valstybė narė be išankstinio Komisijos leidimo negali nukrypti nuo suderinimo priemonės. Be to, Komisija mano, kad net jeigu įstatymas vis dar yra projektuojamas, interesas, jog sprendimas būtų priimtas kuo greičiau, yra galimas.

Teisingumo Teismo vertinimas

28 Pagal EB 95 straipsnį nustačius valstybių narių teisės aktų suderinimo priemones, valstybės narės privalo pranešti Komisijai apie nuo šių priemonių nukrypstančias nuostatas tam, kad Komisija jas patvirtintų. Šio straipsnio 4 dalyje nurodomas prieš suderinimo priemonių priėmimą egzistuojančių nacionalinių priemonių išlaikymo atvejis, o to paties straipsnio 5 dalis susijusi su nacionalinėmis nukrypstančiomis nuostatomis, kurias valstybė narė nori priimti.

29 Šiame straipsnyje numatytos procedūros pradedamos valstybės narės pranešimu Komisijai apie nacionalines nukrypstančias nuostatas, apima etapą, per kurį Komisija atlieka bylos medžiagos vertinimą, skirtą patikrinti, ar tenkinamos reikalaujamos sąlygos, ir baigiamos galutiniu sprendimu, kuriuo šios nacionalinės nuostatos leidžiamos arba draudžiamos. Komisija gali priimti sprendimą tik patikrinusi, kad nacionalinės nuostatos nėra savavališka diskriminacinė priemonė arba paslėptas prekybos tarp valstybių narių apribojimas (žr. 2003 m. sausio 21 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-512/99, Rink. p. I-845, 44 punktą).

30 Be to, iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad, atsižvelgiant į EB 95 straipsnio 4 dalyje numatytos procedūros ypatumus, rungimosi principas jai netaikomas (minėto sprendimo *Danija prieš Komisiją* 50 punktas).

31 To paties straipsnio 5 dalyje numatytos procedūros atveju naujų nacionalinių nuostatų priėmimas dėl šiai valstybei narei būdingos problemos, kuri iškyla nustačius suderinimo priemonę, turi būti pagrįstas naujais mokslo įrodymais, susijusiais su aplinkos apsauga arba darbo sritimi (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Danija prieš Komisiją* 57 punktą).

32 Dėl reikalavimo pagrindžiant prašymą pateikti naujus mokslo įrodymus Komisija, vertindama šio prašymo pagrįstumą, gali pakviesti išorės ekspertus tam, kad būtų gauta jų nuomonė dėl šių įrodymų, kuria galėtų būti pagrįstas galutinis sprendimas.

33 Komisija pripažino, kad šioje byloje ji pati neturėjo galimybės įvertinti W. Müller ataskaitoje esančių mokslo duomenų, ir nurodė, kad todėl, prieš priimdama sprendimą pagal EB 95 straipsnio 5 dalį, ji turėjo paprašyti EMST nuomonės.

34 Taigi reikia patikrinti, ar rungimosi principas turėtų būti taikomas panašiu kaip apeliančių nurodomu atveju, arba, kaip nuspręsta minėtoje byloje *Danija prieš Komisiją*, EB 95 straipsnio 4 dalies atžvilgiu šis principas netaikomas.

35 Šiuo atžvilgiu rungimosi principas, kurio laikymąsi užtikrina Teisingumo Teismas, įpareigoja valdžios instituciją išklausyti suinteresuotuosius asmenis prieš priimant jiems skirtą sprendimą (2001 m. liepos 10 d. Sprendimo *Ismeri Europa prieš Audito Rūmus*, C-315/99 P, Rink. p. I-5281, 28 punktas ir minėto sprendimo *Danija prieš Komisiją* 45 punktas).

36 Pagal Teisingumo Teismo praktiką teisės į gynybą užtikrinimo principas, su kuriuo rungimosi principas yra glaudžiai susijęs, taikomas ne tik piliečiams, bet ir valstybėms narėms. Pastarųjų atžvilgiu šis principas buvo pripažintas procedūrose, kurias Bendrijos institucija pradėjo prieš suinteresuotąją valstybę narę (be kita ko, žr. minėto sprendimo *Danija prieš Prancūziją* 46 punktą). Teismas konstatavo, kad teisės į gynybą užtikrinimas bet kokioje procedūroje, pradėtoje prieš asmenį ir galinčioje pasibaigti jo nenaudai priimtu aktu, yra pagrindinis Bendrijos teisės principas, kuris turi būti užtikrintas net ir nesant specialių procedūrą reglamentuojančių teisės aktų (be kita ko, žr. 1992 m. vasario 12 d. Sprendimo *Nyderlandai ir kt. prieš Komisiją*, C-48/90 ir C-66/90, Rink. p. I-565, 44 punktą; 2000 m. spalio 5 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-288/96, Rink. p. I-8237, 99 punktą ir 2005 m. birželio 9 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-287/02, Rink. p. I-5093, 37 punktą).

37 Tačiau iš EB 95 straipsnio 5 dalies formuluotės pirmiausia nematyti, kad Komisija privalo išklausyti pranešimą pateikiančią valstybę narę prieš priimdama sprendimą, kuriuo patvirtinamos arba atmetamos nagrinėjamos nacionalinės nuostatos. Atsižvelgdamas į šios procedūros ypatumus, Bendrijos teisės aktų leidėjas EB 95 straipsnyje tik numatė sąlygas, kurias reikia įvykdyti norint, kad Komisija

priimtų sprendimą, terminus, per kuriuos pastaroji turi priimti sprendimą patvirtinti arba atmesti, ir galimybę pratęsti terminą.

38 Beje, EB 95 straipsnio 5 dalyje numatytą procedūrą, kaip numatytąją to paties straipsnio 4 dalyje, kaip konstatuota šio sprendimo 29 punkte, pradeda ne Bendrijos ar nacionalinė institucija, bet valstybė narė, o Komisija priima sprendimą tik reaguodama į šią iniciatyvą. Valstybė narė savo prašyme gali pareikšti nuomonę dėl nacionalinių nuostatų, kurias ji prašo leisti įtvirtinti, kaip tai aiškiai matyti iš EB 95 straipsnio 5 dalies, įpareigojančios valstybę narę nurodyti prašymą pagrindžiančius motyvus.

39 Be to, Komisija privalo turėti galimybę per jai nustatytus terminus gauti, jos manymu, reikalingą informaciją, neprivalėdama išklausyti pranešimą pateikiančios valstybės narės iki sprendimo priėmimo (dėl EB 95 straipsnio 4 dalyje numatytos procedūros, kuriai taikomi tie patys terminai kaip ir to paties straipsnio 5 dalyje numatytoje procedūroje, žr. minėto sprendimo *Danija prieš Komisiją* 48 punktą).

40 Reikia pabrėžti, kad pagal EB 95 straipsnio 6 dalies antrąją pastraipą nacionalinės nukrypstančios nuostatos laikomos patvirtintomis, jeigu Komisija nepriima sprendimo per tam tikrą terminą. Be to, pagal tos pačios dalies trečiąją pastraipą šio termino pratęsti negalima, kai klausimas nėra sudėtingas ir kai nėra pavojaus žmonių sveikatai.

41 Sutarties autoriai norėjo, kad ir pranešimą pateikusios valstybės narės, ir tinkamo vidaus rinkos veikimo interesais šiame straipsnyje numatyta procedūra būtų greitai užbaigta. Šis tikslas yra sunkiai suderinamas su ilgai trunkančio keitimosi informacija ir argumentais reikalavimu.

42 Galiausiai reikia pridurti, kad Pirmosios instancijos teismas, skundžiamo sprendimo 44 punkte nurodydamas Teisingumo Teismo praktiką dėl EB sutarties 100a straipsnio 4 dalies procedūros, tik norėjo pabrėžti, jog egzistuoja valstybei narei nustatyta sąlyga dėl galimybės nukrypti nuo Bendrijos lygmeniu priimtos suderinimo priemonės, t. y. pareiga gauti išankstinį Komisijos patvirtinimą. Ši sąlyga taikoma ir EB 95 straipsnio 4 ir 5 dalių atvejais, nes ją turi tenkinti ir valstybė narė, kuri pagal EB 95 straipsnio 4 dalį praneša apie jau galiojančius teisės aktus, ir valstybė narė, kuri pagal to paties straipsnio 5 dalį praneša apie įstatymo projektą. Todėl šiose dviejose dalyse nurodytoms priemonėms, kaip nurodė generalinė advokatė savo išvados 85 punkte, taikomi tokie patys principai.

43 Pagaliau, atsižvelgiant į EB 95 straipsnio 5 dalyje numatytos procedūros ypatumus, šios procedūros panašumus su numatytąja šio straipsnio 4 dalyje bei šių dviejų dalių bendrą tikslą leisti valstybėms narėms nukrypti nuo suderinimo priemonių nereikia priimti kitokio sprendimo negu priimtas dėl EB 95 straipsnio 4 dalies. Vadinasi, Komisija neprivalo laikytis rungimosi principo iki sprendimo priėmimo pagal EB 95 straipsnio 5 dalį (šiuo klausimu dėl EB 95 straipsnio 4 dalies žr. minėto sprendimo *Danija prieš Komisiją* 50 punktą).

44 Todėl Pirmosios instancijos teismas teisingai manė, jog rungimosi principas neturi būti taikomas EB 95 straipsnio 5 dalyje numatytoje procedūroje.

45 Vadinasi, pagrindas dėl rungimosi principo nesilaikymo turi būti atmestas.

Dėl apeliacinio skundo pagrindo, susijusio su EB 95 straipsnio 5 dalies pažeidimu

Šalių argumentai

46 Apeliantės visų pirma nurodo, kad skundžiamame sprendime ieškinio pagrindo dėl Sutarties pažeidimo nagrinėjamas apsiribojo tik sąlyga, susijusia su būdingos problemos egzistavimu, ir kad dėl to Pirmosios instancijos teismas pažeidė jų teisę būti išklausytoms.

47 Austrijos Respublika priduria, kad nauji mokslo įrodymai yra pagrindinis EB 95 straipsnio 5 dalies elementas ir kad Pirmosios instancijos teismas, net vertindamas sąlygą, susijusią su valstybei narei būdingos problemos egzistavimu, negali neišnagrinėti genetiškai modifikuotų ir natūralių kultūrų koegzistavimo, nepakankamo rizikos įvertinimo ir atsargumo principo klausimų. Jos nuomone, Komisija iki galo neatliko mokslinės rizikos analizės, neatsižvelgė į teisę būti išklausytam ir galiausiai neatliko savo pareigos motyvuoti.

48 Toliau apeliantės kritikuoja skundžiamo sprendimo 67 punktą tiek, kiek jis būdingos problemos EB 95 straipsnio 5 dalies prasme nebuvimą šioje byloje grindžia tuo, kad nebuvo įrodyta, jog GMO yra Aukštutinės Austrijos teritorijoje. Šiuo atžvilgiu skundžiamas sprendimas prieštarautų pareigai remtis aukštu apsaugos lygiu pagal minėtą EB 95 straipsnį priimant nuostatas sveikatos, saugumo, aplinkos ir vartotojų apsaugos srityse.

49 Austrijos Respublika priduria, kad per griežtai aiškindami sąlygas, susijusias su būdingos problemos egzistavimu, nepakankamai įvertindami riziką ir naujus mokslo įrodymus bei neatsižvelgdami į atsargumo principą, Komisija ir Pirmosios instancijos teismas iš esmės nulėmė ginčo sprendimą ir pažeidė jos interesus.

50 Komisija atsakydama tvirtina, kad klausimu, ar Pirmosios instancijos teismas tinkamai išnagrinėjo jam pateikto ginčo aplinkybes, siekiama nustatyti, ar buvo padarytas Bendrijos teisės pažeidimas, o ne ar buvo pažeista procedūra dėl nepakankamo motyvavimo.

51 Komisija nurodo, kad naujų mokslo įrodymų buvimas ir aplinkos apsauga nepriskiriami būdingą problemą sudarančioms sąlygoms, o prilyginami šiai problemai, nes visos EB 95 straipsnio 5 dalyje numatytos sąlygos yra kumuliacinės. Todėl Pirmosios instancijos teismas, konstatavęs, kad nebuvo tenkinama sąlyga, susijusi su būdingos problemos egzistavimu, teisingai atmetė ieškinį.

52 Dėl atsargumo principo Komisija teigia, kad skundžiamo sprendimo 71 punkte Pirmosios instancijos teismas teisingai paaiškino ieškinio pagrindo, susijusio su šio principo pažeidimu, atmetimo motyvus ir kad Austrijos Respublika bent jau aiškiai ir išsamiai neginčijo šios sprendimo dalies.

53 Komisijos nuomone, išvados dėl tariamų Komisijos pareigų neatlikimo prašymo nagrinėjimo procedūroje bei argumentai, susiję su teisės į gynybą užtikrinimo principu, nėra svarbūs sprendžiant klausimą, ar skundžiamame sprendime padaryta teisės klaida. Argumentai dėl teisės į gynybą užtikrinimo principo yra nepriimtini, nes jie nepatvirtinti ir bet kuriuo atveju akivaizdžiai nepagrįsti, nes Austrijos

Respublikos teisė būti išklausytai per procedūrą Pirmosios instancijos teisme jokiu būdu nebuvo apribota.

54 Galiausiai apeliantės mano, kad procedūros pažeidimas, kuriuo jos remiasi, pagrįstas vertinimo klaida ir todėl jis yra apeliacinio skundo pagrindas, susijęs su Bendrijos teisės pažeidimu. Jų nuomone, terminas „unikali" neturi būti laikomas žodžio „būdinga" sinonimu. EB 95 straipsnio 5 dalyje nurodytos problemos turi būti suprantamos kaip ypatingos, bet jokiu būdu ne kaip unikalios problemos, būdingos vienai valstybei narei arba vienam regionui. Apeliantės mano, kad Pirmosios instancijos teismas, nepaisydamas termino „būdinga" reikšmės, suklydo nenagrinėdamas kitų EB 95 straipsnio 5 dalyje nustatytų sąlygų ir todėl pažeidė Bendrijos teisę šiuo klausimu.

55 Komisija atsakydama tvirtina, kad Pirmosios instancijos teismas jokiu būdu neturėjo detaliai išnagrinėti sąlygos, susijusios su būdingos problemos egzistavimu, ir mano, kad apeliantės neįvykdė joms nustatytos pareigos pateikti įrodymų pagal EB 95 straipsnio 5 dalį, nes jos savo argumentus grindė tik smulkiais žemės ūkiais ir ekologinio žemės ūkio svarba. Komisijos nuomone, būdingos problemos atveju būdingos ar savitos ekosistemos, dėl kurios reikia atlikti kitokį rizikos aplinkai vertinimą, negu jis atliekamas pagal Direktyvą 2001/18 kitų panašių Europos regionų atžvilgiu, buvimas pagrindžia leidimą nukrypti nuo šios direktyvos. Komisija nurodo, kad apeliantės nepateikė šiuo klausimu reikalingų įrodymų.

Teisingumo Teismo vertinimas

56 Visų pirma reikia priminti, kad nacionalinių priemonių, apie kurias buvo pranešta pagal EB 95 straipsnio 5 dalį, teisėtumas yra glaudžiai susijęs su pranešimą pateikiančios valstybės narės pateiktų mokslinių įrodymų vertinimu.

57 Iš tikrųjų ši nuostata reikalauja, kad nuo suderinimo priemonės nukrypstančių nacionalinių nuostatų įtvirtinimas dėl šiai valstybei narei būdingos problemos, iškilusios nustačius derinimo priemonę, būtų pagrįstas naujais mokslo įrodymais aplinkos ar darbo aplinkos apsaugos srityje ir kad Komisijai turi būti pranešta apie numatytas nuostatas ir jų priėmimo motyvus (minėto 2003 m. sausio 21 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-512/99, Rink. p. I-845, 80 punktas).

58 Šios sąlygos yra kumuliacinės, todėl jos visos turi būti įvykdytos, kad Komisija neatmestų nukrypstančių nacionalinių nuostatų (žr. minėto 2003 m. sausio 21 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją*, C-512/99, Rink. p. I-845, 81 punktą).

59 Šiuo klausimu reikia priminti, kad šioje byloje šalys neginčijo minėto kumuliacinio pobūdžio.

60 Galiausiai apeliantės savo apeliaciniuose skunduose ginčijo skundžiamą sprendimą, be kita ko, tiek, kiek Pirmosios instancijos teismas atmetė jų argumentus dėl Komisijos atlikto sąlygos, susijusios su pranešimą pateikiančiai valstybei narei būdingos problemos egzistavimu, vertinimo.

61 Skundžiamo sprendimo 66 ir 67 punktuose Pirmosios instancijos teismas iš tikrųjų konstatavo, kad ieškovės nepateikė įrodymų, leidžiančių suabejoti šio įvertinimo pagrįstumu dėl būdingos problemos egzistavimo, ir apsiribojo akcentuodamos, jog žemės ūkis yra smulkus, bei pabrėždamos ekologinio žemės ūkio svarbą Aukštutinėje Austrijoje. Jis pridūrė, kad ieškovės nesirėmė argumentais, skirtais paneigti EMST išvadas, pagal kurias Austrijos Respublika neįrodė, jog Aukštutinės Austrijos regionui būdingos neįprastos ar savitos ekosistemos, dėl kurių reikia atlikti kitokį rizikos aplinkai vertinimą, negu jis atliekamas visos Austrijos arba kitų panašių Europos regionų atžvilgiu. Jo nuomone, tokie ieškovių svarstymai dėl pernelyg bendro jų pobūdžio negali paneigti konkrečių įvertinimų ginčijamame sprendime.

62 Šiame sprendime Komisija pabrėžė, kad Austrijos Respublika neįrodė, jog Aukštutinės Austrijos teritorijoje egzistuoja būdinga problema EB 95 straipsnio 5 dalies prasme, atsiradusi priėmus Direktyvą 2001/18.

63 Šis sprendimas buvo priimtas po EMST nuomonės, kurioje nustatyta, kad nėra mokslo įrodymų, patvirtinančių, jog egzistuoja būdinga problema. Ši agentūra laikėsi nuomonės, kad nebuvo pateikta jokių mokslo duomenų, įrodančių neįprastų ar savitų ekosistemų, dėl kurių reikia atlikti kitokį rizikos aplinkai vertinimą, negu jis atliekamas visos Austrijos arba kitų panašių Europos regionų atžvilgiu, egzistavimą. Ši agentūra padarė išvadą, kad W. Müller ataskaitoje nebuvo jokios naujos informacijos, galinčios lemti Direktyvos 2001/18 nuostatų negaliojimą.

64 Šiuo atžvilgiu neatrodo, kad Pirmosios instancijos teismas padarė teisės klaidą nurodydamas, jog Komisija atsižvelgė į EMST išvadas dėl mokslo įrodymų, patvirtinančių būdingos problemos egzistavimą, nebuvimo.

65 Be to, priešingai tam, ką teigia apeliantės, Pirmosios instancijos teismas suprato EB 95 straipsnio 5 dalyje nurodyto termino „būdinga“ prasmę, nes jis nemanė, kad tam, jog šioje nuostatoje nustatytos sąlygos būtų įvykdytos, reikia įrodyti „unikalios“ problemos, kurios sąvoka yra siauresnė už „būdingos“ problemos sąvoką, egzistavimą.

66 Šiuo klausimu Pirmosios instancijos teismas skundžiamame sprendime perėmė Komisijos ir EMST išvadas tam, kad konstatuotų, jog Austrijos Respublika nepateikė jokių mokslo duomenų, be kita ko, įrodančių „neįprastų“ ekosistemų egzistavimą.

67 Ginčijamo sprendimo versijoje vokiečių kalba, kuri yra autentiška, pateikiama nuoroda į „ungewöhnliches Ökosystem“, o EMST nuomonėje anglų kalba – į „unusual ecosystems“, todėl terminų „einzigartiges“ ir „unique“ vartojimas atitinkamai ginčijamo sprendimo versijoje vokiečių kalba ir EMST nuomonėje yra nereikšmingas.

68 Reikia pridurti, kad atsižvelgiant į tai, jog apeliantės nepateikė duomenų, leidžiančių suabejoti įvertinimo, susijusio su mokslo įrodymų, patvirtinančių būdingos problemos egzistavimą, pagrįstumu, ir todėl nebuvo įvykdyta viena iš EB 95 straipsnio 5 dalyje nustatytų sąlygų, neatrodo, kad Pirmosios instancijos teismas šiuo atžvilgiu padarė teisės klaidą.

69 Galiausiai iš Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad dėl to, jog EB 95 straipsnio 5 dalyje numatytos sąlygos yra kumuliacinės, nereikia nagrinėti visų šių sąlygų, jeigu konstatuota, kad viena iš jų nėra įvykdyta (šiuo klausimu žr. minėto 2003 m. sausio 21 d. Sprendimo *Vokietija prieš Komisiją* 88 punktą).

70 Taigi Pirmosios instancijos teismas, nustatęs, kad neįvykdyta valstybei narei būdingos problemos sąlyga, teisingai atmetė ieškinį netirdamas, ar kitos sąlygos yra tenkinamos.

71 Todėl apeliančių argumentai, susiję su tuo, kad Pirmosios instancijos teismas apsiribojo valstybei narei būdingos problemos egzistavimo sąlygos analize, ir su teise būti išklausytam, pareiga motyvuoti bei teise į gynybą, nėra pagrįsti.

72 Šiomis sąlygomis reikia konstatuoti, kad Pirmosios instancijos teismas, atmesdamas ieškinius, nepažeidė EB 95 straipsnio 5 dalies.

73 Vadinasi, antrasis apeliančių pateiktas pagrindas yra nepagrįstas ir apeliacinius skundus reikia atmesti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

74 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį, taikomą apeliacinėse bylose pagal šio reglamento 118 straipsnį, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Aukštutinės Austrijos žemė ir Austrijos Respublika pralaimėjo bylą, jos turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **Atmesti apeliacinius skundus.**

2. ***Land Oberösterreich*** **(Aukštutinė Austrija) ir Austrijos Respublika padengia bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.